

Kunsten å være unyttig

Bokutdrag

BEHOVET FOR Å VÆRE NYTTIG REDUSERER MENNESKET TIL EN VARE

Se for deg jorden. En planet med overflod av alt det som trengs for å opprettholde liv. Svevende gjennom rommet i uendelig fart.

Alle skapningene på denne planeten er eventyrere, på vei gjennom rommet, mot en ukjent fremtid. Alt på denne planeten er fritt. Luften og solen og jorden og vannet. Det er i sannhet overflod.

Vi er fortalt at noe av det beste og fineste ved ett menneske er evnen til å være nyttig. Ja, dypt nede i hjernekokkens irrganger ligger en inngraving som sier at å være nyttige gjør oss lykkelige. Intet kan være mer løgnaktig. Den rene og uforfalskede sannhet er at behovet for å være nyttige gjør oss til utilfredstilte, ulykkelige og ensoprete mennesker. Mens den sanne vei til frihet og lykke går gjennom å dyrke unyttighetens edle kunster.

At livets mening rett og slett er å være unyttig, virker kanskje forlokkende, men det er også en skremmende tanke. Det virker jo ganske meningsløst at livet skal være unyttig! Dessuten har mennesket tilsynelatende ett behov for å føle seg verdifullt. Og det å være verdifull, sånn rent i seg selv bare fordi man eksisterer, virker for enkelt til å være sant. Derfor har mennesket hatt en tendens til å føle at det må gjøre noe nyttig, for å få poeng i boken, om det nå er foreldrenes, samfunnet eller de guddommelige makters lille karakterbok det gjelder. Jorden og livet og alt det fantastiske måtte da ha en grunn til å være til. Det er liksom ikke nok at livet er ett mirakel. En gave vi kan gjøre hva vi ønsker med. Det må være en hake med det hele.

La oss gjøre ett lite eksperiment. Sett at vi fikk besøk av en intergalaktisk rase, som var styrt av det samme nytteprinsippet. De så det som sin jobb å kultivere forskjellige planeter, slik at planeten var mest mulig til nytte. De ville se ned på jorden og si at her må virkelig noe gjøres for å få en bærekraftig utvikling og utnyttelse av ressursene på denne planeten. Den formelig flommer jo over av noen tobente skadedyr som holder på å ødelegge for alle de andre artene. Vi må sørge for en nedskjæring av disse skapningene til ett minimum. Den eneste debatten ville være om man av hensyn til artenes mangfold skulle beholde en gruppe som fungerte som jordens gartnere, eller om planeten og den bærekraftige utviklingen var best tjent med at man utryddet denne arten av tobente skadedyr fullt og helt.

Nytte er jo bare ett ord. Sett deg ned ett lite øyeblikk og se for deg hvilke bilder som dukker opp i hodet ditt når du tenker på nytte...

Er det svale strender, en kald is på en varm sommerdag. Kjærlige hender som stryker deg over håret... barn som leker...

... ELLER... er det mennesker som arbeider hardt... maskiner som durar i vei... noen som gjør sin plikt... av nødvendighet.

Hvis bildene du fikk opp rundt begrepet nytte var stappet med følelser av glede, nærhet og skjønnhet så trenger du antagelig ikke lese videre i denne boken. Men du kan allikevel kose deg med den.

Som sagt, nytte er bare ett ord. Men det er også ett begrep som er dannet inni oss. En følelse og en tanke om hva det vil si å være til nytte. Det vanskeligste med ett slikt begrep er at det er noen andre som har lagt inn definisjonen på vår følelsesmessige harddisk. Vi har

som oftest blitt fortalt at de menneskene som var nyttige er flinke og verdifulle mennesker. Mens de unyttige i verste fall er overflødige vrakdelar fra universets produksjonshaller, og i beste fall noen stakkarer som ikke klarer med tilværelsen og som ikke greier å ta ansvar og fylle den plass som livet krever.

En vanlig tanke er at jorden skal være til nytte for menneskene. Det er slett ikke uvanlig å se på naturen og plantene og dyrene som underordnet menneskets behov. De skal være til nytte for oss, den mest utviklende og utvilsomt herskende rase på vår lille planet. Det ligger ganske opp i dagen at siden vi så lett ser på naturen og naturens ressurser på en slik måte, så vil det smitte over på vårt syn på andre mennesker. Dette behovet for å utnytte naturen fører nødvendigvis til at vi utnytter hverandre og ser på mennesker som nyttig arbeidskraft på fabrikken jorden.

Om forfatteren

Etter en barndom hvor Per Henrik Gullfoss viste at saker som økonomisk forvaltning og bærekraftig ressursutvikling ikke var blant hans sterke sider, ble han fascinert av teaterets verden og var i mange år opptatt av det unyttige teaters uendelige muligheter. For å få en forståelse av det han hittil ikke hadde utrettet, tok han deretter en lengre universitetsutdannelse, som viste seg å være helt kostnadsinneffektiv og unyttig. Men til stor glede for ham selv.

Per Henrik har ellers gått på truger over sine indre motpoler og oppdaget utallige merkelige forekomster av fullstendig unyttige ressurser i det indre landskap. Hans sjel er i svært liten grad besudlet med lønnsbetalt nyttearbeid, da han stort sett har vært opptatt av å reise rundt i sitt indre landskap og bruke enhver mulighet til å leve ut sine visjoner og drømmers verden.

Han har i de siste 20 årene fungert som åndelig løsarbeider, og har som mål at livet skal være en totalt unyttig ekstase.